

DIPLOMATSKI ZVEZEK

št. 11
marec 2025

Razprava Strateško predvidevanje – orodje za prihodnost, Fakulteta za družbene vede, 20. februar 2025 / Avtor: MZEZ

UVODNIK

Drage bralke in dragi bralci,

v tej številki se predstavi nova generalna sekretarka ministrstva in spregovori o nekaterih izzivih, s katerimi se soočata slovenska diplomacija in ministrstvo samo. A bistvo diplomacije smo ljudje, kot poudarja generalna sekretarka, in delo za ljudi. Najlepše je, ko lahko kaj dobrega naredimo neposredno zanje. O tem razmišljata mag. Viktor Mlakar in Mateja Blaj v prispevku o pomenu konzularnega dela v diplomaciji. To je prevečkrat prezrt del diplomatskega delovanja, ki neposredno ponudi roko tistim, ki so se v tujini znašli v težavah.

Če smo pred nekaj meseci pisali o potrebi po novih orodjih v diplomaciji (št. 7), tokrat ponosno pišemo o tem, kako smo na FDV predstavili prvi dokument strateškega predvidevanja, ki poskuša slovensko diplomacijo opremiti s priporočili za prihodni razvoj. Ostajamo dejavni na področju mednarodnega prava in z aktivno udeležbo v postopku svetovalnega mnenja na Meddržavnem sodišču v Haagu potrjujemo zavezi tako mednarodnemu pravu kot zaščiti okolja, saj obe sodita med naša strateška prednostna področja. Simpatičen je projekt našega konzulata v Šanghaju, s katerim smo se lotili kar dveh muh na en mah: kako približati poklic diplomata otrokom in kako predstaviti Slovenijo. Je dokaz, da se v diplomaciji posvečamo tudi najmlajšim.

Kot del kulturne diplomacije smo vpeti tudi v velik projekt Evropske prestolnice kulture (EPK), ki bo vse leto potekal v obeh Goricah ter povezoval ljudi na obeh straneh meje in širše. Kultura združuje. Šport prav tako. Diplomati smo tudi športniki: preberite, kako smo tekmovali v smučarskem teku na Pokljuki v odlični družbi politikov in gospodarstvenikov ter prijetno združili s koristnim – z okroglo mizo o slovenski inovativnosti. BSF nadaljuje svoje delovanje v procesu konklav, kjer se evropski misleci posvečajo prihodnosti EU. V rubriki Bilo je ... se tokrat spominjamo pogajanj izpred pol stoletja, ki so privedla do podpisa Osimskih sporazumov.

Pa prijetno branje in še prijetnejši vstop v pomlad.

Veleposlanica Sabina R. Stadler, urednica

»Verjamem, da bo strateško predvidevanje zgoj pridobilo na pomenu. Kompleksnost današnjega sveta zahteva drugačen način razmišljanja in strateški pristop k prihodnosti.«

Tanja Fajon
ministrica za zunanje in evropske zadeve

VSEBINA

- intervju z generalno sekretarko
- predstavitve dokumenta za strateško predvidevanje
- Gremo brezmejno
- 32. smučarski tek na Pokljuki
- slovenska diplomacija aktivno v ICJ o odgovornosti držav za podnebne spremembe
- Razmišljamo: Tudi konzularno delo je del zunanje politike
- BSF: Konklave 2025
- Bilo je...: Osimski sporazumi
- DKP – tokrat izbrano: GK Šanghaj
- Zadnja stran

INTERVJU Z GENERALNO SEKRETARKO

Veleposlanica Barbara Žvokelj je funkcijo generalne sekretarke prevzela 26. avgusta lani, nekaj mesecev pozneje je tako čas za prvi povzetek dela in vtisov. Postavili smo ji nekaj vprašanj o delovanju našega ministrstva in njenih osebnih pogledih nanj. Kot dolgoletni kolegi se v intervjuju tikamo.

Katera je bila prva naloga, ki se je po prevzemu funkcije znašla na tvoji mizi? Česa se je bilo treba lotiti takoj?

Preden sem prevzela funkcijo, sem sedela v pisarni in brala »pravno podlago za delo«, torej razne zakone in podzakonske akte s področij, za katera je pristojen sekretariat. Potem pa pride september, prevzem funkcije in takoj na mizo padejo trije večji »izzivi«: novela Zakona o zunanjih zadevah (ZZZ-1) in proračun ter v tistem trenutku najhujše: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini.

GS Barbara Žvokelj / Avtor: Dipl.akademija

Predlog je namreč črtal del člena, v katerem je bila za tiste, ki smo napoteni v tujino, določena izjema pri plačevanju dohodnine – v dohodnino štejejo samo tisti dohodki oziroma deli dohodka iz delovnega razmerja, ki bi jih prejeli za enaka dela v Sloveniji. Dvodnevna intenzivna diplomatska akcija z generalnimi sekretarji drugih ministrstev in kabinetom predsednika vlade, ki tudi napotujejo uslužbence v tujino, posredovanje predlogov za izboljšanje ali vsaj podaljšanje veljavnosti takrat obstoječega člena, dokler se ne dogovorimo o zakonu o plačah v tujini (uradnega imena ta zakon še nima), kar naj bi se zgodilo do konca tega leta, je bila uspešna. Sedaj pa nas čakajo naporna pogajanja, da v omenjenem zakonu zagotovimo enake olajšave.

Na predloge novele ZZZ-1 smo dobili velik nabor pripomb, ki so jih v bilateralnih stikih s pristojnimi resorji kolegi iz naše pravne službe uskladili (Gregor Pelicon z ekipo), besedilo je prav sedaj v zadnjem usklajevanju pred vladno obravnavo. Kljub prvotni pripombi Službe vlade za zakonodajo (SVZ), da ne bo mogoče zagotoviti urejanja pravic partnerjev diplomatov v zvezi s pokojnino za nazaj – če povem poenostavljeno, brez malusov – smo po pogovoru z direktorjem SVZ in ob nekaj dodatnih argumentih še enkrat predlagali rešitev. Držimo pesti!

Proračun pa je – po odličnem delu moje predhodnice veleposlanice Renate Cvelbar Bek in ekipe – prvič v zgodovini dosegel raven, ob kateri so generalni direktorji od naše finančne službe (Nataša Adlešič Barba z ekipo) dobili obvestilo, da bodo vse, kar so načrtovali, tudi dobili – skupno 161 mio EUR za leto 2025 in 167 mio evrov za leto 2026.

Tega »takoj« je verjetno veliko. Kakšna je tvoja vizija delovanja ministrstva? Uvajaš tudi nekatere novosti, kot je na primer srečanje zaposlenih oziroma z njimi (t. i. *townhall meeting*), na katerem lahko vsak udeleženec neposredno zastavi vprašanja ali poda svoje predloge za izboljšanje.

To je tisti del, ki me veseli bolj od podpisovanja potnih nalogov in računov. Že ko sem bila v zunanji službi, sem opazila, da nam manjka motivacije. Kaj vse pa je treba narediti, da lahko v našem primeru motiviraš ljudi? Plače niso dovolj.

Zato sem vpeljala ali ponovno vpeljala nekaj oblik sodelovanja in transparentnosti, ki tudi meni pomagajo pri tem, da izvem, kakšni so pravzaprav ključni izzivi. Tako so moja vrata vedno odprta – moj asistent je imel do konca januarja navodilo, da naj zagotovi termin za sestanek vsakomur, ki bo zanj zaprosil. Ker sem bila od septembra do konca januarja na kosilu le dvakrat, sem potem pravilo prilagodila le toliko, da načeloma ne sestankujem v času kosila. Ob posvetu veleposlanikov sem spet uvedla »vprašanja in odgovore«. Da bi ugotovili, zakaj se naši kolegi ne odločajo za delo v tujini, smo pripravili anketo (ključno delo je opravila Urška Čas, namestnica), ki je razkrila največje izzive: nezaposleni partnerji, šolanje otrok, relativno nizka plača, večje delovne obremenitve, izguba stika z domačim okoljem itd.

In z zamudo, to sem namreč želela izvesti že takoj na začetku, smo organizirali ta t.i. *townhall meeting*, srečanje vseh zaposlenih, kjer sem na kratko, v 20 minutah, predstavila štiri teme, ki so bile takrat aktualne, potem pa dala čas vsem, ki so se srečanja udeležili, da postavijo vprašanja ali podajo predloge za izboljšave. Pozitivno sem bila presenečena nad odličnim odzivom, saj je bilo več kot 300 prijav na srečanje, od tega je bilo na eni povezavi (računalniku ali telefonu) tudi po več sodelujočih. Prejeli smo 15 vprašanj, nekaj v živo, nekaj prek klepeta. Upam, da bo naslednjič vprašanj in predlogov še več. Organizirati nameravam od tri do štiri tovrstna srečanja letno, da bomo sproti obravnavali vse večje izzive in da bomo dobili predloge za boljše pogoje za delo.

Poleg tega bi se rada lotila bolj individualiziranega kadrovskega načrta in ne le zapolnjevanja praznih mest, ko bo to mogoče; rada bi se posvetila delu z mladimi že v srednjih šolah in potem naprej na fakultetah, da bi se v večjem številu odločali za naš poklic (Jana Kvaternik z ekipo), želim prispevati k bolj zdravemu načinu življenja (zaenkrat imamo le možnost teka enkrat tedensko, ampak razmišljamo naprej) in skrbim za duševno zdravje. Naše delo v tujini namreč postaja vse bolj zahtevno, vedno več lokacij je na območjih, kjer so možnosti terorističnih napadov ali pa se celo odvija vojna, in kolegi se znajdejo v stiski. Uporabljamo najnovejše tehnologije (Aleksander Boh z ekipo), izboljšujemo delovanje depešnega sistema (Gordana Hribar z ekipo) in nadgrajujemo usposabljanje za varno rabo umetne inteligence (Sabina Stadler in Andraž Zidar z ekipama), kolegi pa skrbijo tudi za to, da so naše nepremičnine reprezentativne in na varnih lokacijah (Barbara Javornik z ekipo).

Kako velik je trenutno naš diplomatski aparat, kot se rado reče v žargonu? Koliko nas je v centrali in koliko v tujini?

Konec decembra nas je bilo 754, od tega v Sloveniji 426 in v tujini 328. Še vedno upamo, da se bo razmerje v prihodnje spremenilo v prid tujini, a za to moramo zagotoviti ustrezne pogoje. Z veseljem naznanjam, da nas je kar 58 % žensk: na vodilnih položajih je 51 % žensk, od tega 67 % v hiši, kar kaže na to, da nas je v tujini manj. Od 54 veleposlanikov v tujini je 22 žensk. Več kot tretjina, a še ne polovica!

Sicer pa me veseli, da smo začeli intenzivneje zaposlovati lokalno osebje in tudi razširili nabor področij, ki jih lahko ti zaposleni pokrivajo, saj nam ob pomanjkanju osebja – diplomatov in strokovno-tehničnega osebja – njihovo delo več kot koristi. Pomagajo lahko pri finančnem in konzularnem poslovanju, poleg že ustaljenih kulturnih in gospodarskih zadev ter dela, povezanega s stiki z javnostmi.

V preteklem letu smo odprli tudi nekaj novih diplomatsko-konzularnih predstavništev (DKP), podobni načrti, tudi v skladu z novo sprejeto zunanjepolitično strategijo, so gotovo tudi za v prihodnje?

Z odpiranjem DKP sledimo strategiji zunanje politike in aktualnemu dogajanju v svetu. Odprli smo predstavništva v Alžiru, Manili in Adis Abebi, letos ga bomo odprli še v Rabatu. Nadgradili bomo možnosti za druge oblike predstavništev, npr. leteče veleposlanike iz prestolnice. Tu nameravamo začeti z veleposlanikom v Kazahstanu in Uzbekistanu, ki bo državi pokrival iz Ljubljane.

Do sedaj smo imeli tako ureditev za Portugalsko, vendar nameravamo sistem izboljšati tako, da bodo imeli leteči veleposlaniki administrativno in vsebinsko podporo.

Zaenkrat drugih načrtov za odprtja nimamo, dokler ne izpolnimo načrtov moje predhodnice, da bodo imela vsa DKP sestavo vsaj 1 + 2. Tega, žal, še nismo dosegli, upamo pa, da bomo pridobili dodatne kvote. V začetku leta 2026 se vrača tudi večina diplomatov iz okrepljenega Stalnega predstavništva pri OZN v New Yorku, kar nam bo pomagalo.

V javnosti precej odmeva tudi vprašanje plač diplomatov v tujini. Je pri tem tudi veliko nerazumevanja glede specifik delovanja in življenja diplomatov in njihovih družin?

Drži! Poleg moje želje, da vzpostavim več stikov in neposredne komunikacije z uslužbenci v ministrstvu, je moj cilj čim več neposredne komunikacije tudi s predstavniki drugih resorjev. Ugotovila sem namreč, da komunikacija poteka predvsem prek uradnih dopisov, v katerih pa se vsega žal ne da dobro pojasniti. Tako sem v neposrednih stikih s predstavniki drugih resorjev ugotovila, da gre v veliko primerih za nerazumevanje in širjenje napačnih informacij. Kot primer naj navedem samo ponavljajočo se izjavo, da je razlog za to, da ni zelene luči za zvišanje stanovanjskih limitov, to, da denar, ki ga ne porabimo za stanovanje, lahko spravimo v lasten žep. Enako naj bi veljalo za reprezentanco. Na nekem DKP naj bi imel veleposlanik plačo višjo od 12.000 EUR. Ko smo pregledali navedbe, smo ugotovili dvoje: lahko bi šlo za seštevek plače, od katere plačujemo dohodnino v Sloveniji, in plače v tujini ali pa bralec ni videl, da je bila višina plače navedena v drugi valuti, torej ne v evrih.

Sicer pa si želimo v zakonu o plačah v tujini doseči, da bi bili diplomati motivirani za odhod v tujino, ker bi bile zadeve, vezane na njihove partnerje, urejene, ker bi otroci lahko hodili v šole, ki bi v vseh državah, kjer bi diplomat deloval, imele enak sistem, da bi lahko živeli v stanovanjih v varnem okolju, da bi bila nevarna okolja – ali zaradi vojne ali zaradi slabega zraka – finančno stimulirana itd. Seveda si prizadevamo, da ti prejemki ne bi bili obdavčeni oziroma da zanje diplomat/uslužbenec ne bi plačeval višje dohodnine, kot bi jo plačeval, če bi živel v Sloveniji.

Tudi zato je verjetno treba diplomacijo kot poslanstvo in poklic približevati splošni javnosti, kajne?

Izredno pomembno je, da diplomacijo približamo splošni javnosti. Sama sem sicer prepričana multilateralka in to zvrst diplomacije obožujem. Zavedam pa se, da to ni nekaj, kar bi splošna javnost razumela kot nujno. Mi pa vemo, da je – posebej za manjše države – multilateralno sodelovanje izjemnega pomena.

Vsi poznajo našo konzularno dejavnost: izgubil sem potni list, ukradli so mi denar, potrebujem vizum za ..., zgodila se je naravna nesreča in obstal sem v ..., kako naj pridem domov itd. Reševanje teh zadreg so dobre zgodbe, ki jih vsi poznamo, in cenimo delo diplomatov, ki delajo v konzularnih oddelkih. Kdo se ne spomni Andreja Štera v času kovida?! In slovenska podjetja, ki potujejo z ministrico v države, kjer sami morda ne bi mogli priti do posla in jim pri tem pomaga naše veleposlanništvo v tuji državi, ali pa posel sklenejo prek mednarodne organizacije (npr. UNIDO na Dunaju). Tudi to so dobre zgodbe.

Kaj pa podpora Slovincem po svetu? Ali pa omogočanje učenja slovenskega jezika po svetu v sodelovanju z drugimi resorji? Skrb za manjšine, prehodi meja brez osebnih izkaznic itd.

Razvojna in humanitarna pomoč. Ko smo jo potrebovali sami, npr. po poplavah pred dvema letoma, smo je prejeli veliko prav zaradi mednarodnega sodelovanja na tem področju.

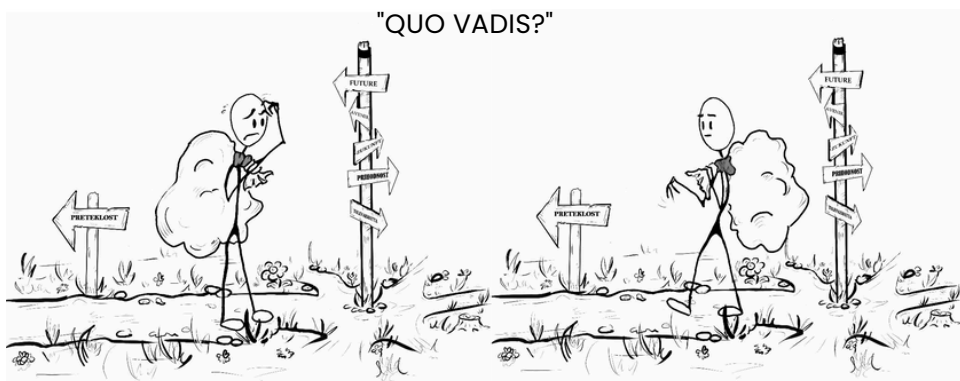
In še in še.

O vsem tem je treba obveščati in pisati.

In upam, da bo tudi ta prispevek v odličnem Diplomatskem zvezku dodal svoj kamenček v mozaiku poznavanja našega poslanstva.

PREDSTAVITEV DOKUMENTA O STRATEŠKEM PREDVIDEVANJU

V sodelovanju s Fakulteto za družbene vede in Blejskim strateškim forumom je Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve (MZEZ) 20. februarja 2025 na fakulteti organiziralo razpravo o strateškem predvidevanju in predstavilo prvi dokument ministrstva s tega področja, in sicer Niše in odličnost slovenske diplomacije 2030/2040. Gre za rezultat večmesečnega dela pri projektu strateškega predvidevanja, v katerem so sodelujoči diplomati in zunanji strokovnjaki razvili štiri možne scenarije prihodnjega razvoja.

Avtorica: Rea Lara Mrhar

Dogodek je odprla ministrica za zunanje in evropske zadeve Tanja Fajon, ki je v uvodnem nagovoru izrazila prepričanje, da je strateško predvidevanje prihodnost delovanja tudi na področju diplomacije in bo zaradi tega postalo še pomembnejše. »Kompleksnost današnjega sveta terja drugačen način razmišljanja in strateški pristop k prihodnosti,« je poudarila in dodala, da takšni pristopi in razprave o prihodnosti pomagajo pri večplastnem načrtovanju, povečujejo pripravljenost in s tem krepijo družbeno odpornost.

Pohvalila je zasnovo in delo pripraviljavcev dokumenta, katerega najpomembnejši del so priporočila slovenski diplomaciji za vsak scenarij posebej. Priporočila so neposredno uporabna, poleg tega pa spodbujajo tudi kreativno in poglobljeno razmišljanje diplomatov. Nova strategija zunanje politike Republike Slovenije, ki jo je vlada sprejela decembra lani, zato strateško predvidevanje že uvaja kot enega od inovativnih pristopov. Ministrica Fajon je še napovedala, da bomo z uporabo orodja strateškega predvidevanja v MZEZ nadaljevali.

Predstavitev VP Stadler/ Avtor: ZAN

Pripravljeni dokument Niše in odličnost slovenske diplomacije 2030/2040 in potek priprave je podrobneje predstavila veleposlanica Sabina Stadler, vodja Službe za strateške študije in analize v MZEZ, ki je projekt tudi vodila.

Sledila je panelna razprava z naslovom Strateško predvidevanje – orodje za prihodnost, na kateri sta sodelovala še prof. dr. Iztok Prezelj, dekan Fakultete za družbene vede, in Blaž Golob, direktor Inštituta GFS. Razpravo je moderiral predstojnik Katedre za mednarodne odnose na Fakulteti za družbene vede doc. dr. Matjaž Nahtigal.

Razpravljavci so se strinjali, da gre pri uvedbi instrumenta strateškega predvidevanja v okviru zunanjega ministrstva za korak v pravo smer, ki odpira nova obzorja tako diplomatom kot odločevalcem. Treba bi ga bilo uporabiti tudi v drugih državnih institucijah in ga smiselno vključiti v različne izobraževalne programe na različnih ravneh.

Dokument Niše in odličnost slovenske diplomacije 2030/2040 je dosegljiv [tu](#).

GREMO BREZMEJNO

Evropska prestolnica kulture 2025 Nova Gorica – Gorica je odprta! Otvoritev je bila veličastna, v celodnevni živopisni povorki se je skozi obe mesti sprehodilo več kot dva tisoč nastopajočih in več kot 50 tisoč obiskovalcev. Na prenovljenem Trgu Evrope sta si predsednika Slovenije in Italije, Nataša Pirc Musar in Sergio Mattarella, segla v roke in naznanila uradno odprtje, župana obeh mest sta pritisnila na gumb in na trgu pred občinsko palačo v Novi Gorici se je lahko začel velik umetniški spektakel, o katerem bodo še dolgo govorili.

Slavnostno odprtje EPK 2025, Nova Gorica – Gorica
Avtor: Jernej Humar

Nova Gorica in Gorica sta vstopili v leto evropske prestolnice kulture, prve čezmejne prestolnice v 40-letni zgodovini evropskih prestolnic. Ta prestižni naziv, ki ga podeljuje Evropska komisija, prejmeta vsako leto le dve evropski mesti, v letu 2025 sta to nemški Chemnitz in slovenska Nova Gorica, ki je k sodelovanju povabila sosednjo Gorico. Slogan prestolnice je GO! BORDERLESS, torej Gremo brezmejno!

Goriško prestolnico kulture povezujeta dve niti: rdeča in zelena. Rdeča nit je meja, ki sproža temeljno vprašanje o tem, kakšen odnos imamo do nje.

Ta je lahko med državama, političnima sistemoma, med kulturama, med časoma, vsekakor pa med narodoma, jezikovnima skupinama, mestoma, ki sta v preteklosti šli skozi travmatične izkušnje, sedaj pa znata mirno sobivati. Zelena nit je smaragdna Soča, ki je dala barvo celostni podobi prestolnice in povezuje regijo, ki se razteza od vrha Triglava na slovenski strani do izliva Soče v Jadransko morje na italijanski strani. Je trajnostna in želi biti brezogljijčna.

Goriški prostor bo v tem zgodovinsko izrednem letu gostil mnoga gledališka, glasbena, literarna, likovna in filmska dogajanja. Jedro celotnega dogajanja predstavlja uradni program EPK, ki ga je programski direktor Stojan Pelko razdelil v štiri vsebinske sklope: Vojna in mir, Kreacija novega, Tihotapci in Zelo zeleno. V Vojni in miru se bodo avtorji soočali z neizprosno oboje svetovnih vojn, hodili po Poti miru v spomin na bojišča 1. svetovne vojne in razstavljali krhke risbe, ki jih je slikar Zoran Mušič prinesel iz koncentracijskega taborišča Dachau. Na meji gradijo EPIC kot evropsko platformo za interpretacijo 20. stoletja.

O Kreaciji novega priča že sama Nova Gorica, na novo zgrajeno mesto, ki so ga po vojni zaupali študentu Le Corbusierja, Edvardu Ravnikarju. Je zgodba o vizionarju z evropskimi obzorji in o mladinskih delovnih brigadah. Na drugi strani meje je revolucijo izvajal Franco Basaglia, psihiater. Kreator novega, ki revolucionira meje svoje umetnosti, je tudi lucidni gledališki režiser Tomi Janežič s svojo Dodekalogijo, ki skozi dokumentarno fikcijo postavlja na oder zgodbe družin, ki so v letih med 1972 in 1983 živele v tem mestu.

Avtorica: Ana Rojc

Avtor: Jernej Humar

Tihotapci, ki so nekoč nelegalno prenašali blago prek meje, danes tihotapijo ideje, naši umetniki celo plešejo na meji med telesi in roboti (Brezmejno telo), pripovedujejo o izkušnjah generacij na meji (Muzeji na meji), predavajo o mejah jezika, mišljenja in literature (Festival kompleksnosti, Think tank vlak) ter kričijo o usodah sodobnih migrantov (Moja meja je tvoja meja). Ker gredo brezmejno, se ne ustavijo ne na obalah Sredozemlja (Bienale mladih ustvarjalcev Evrope in Sredozemlja) ne na obzorjih našega osončja (Postmobilnost).

V sklopu Zelo zelena kultura vrača naravi svoj dolg, in sicer s tem, da skrbno preučuje Sočo od izvira do izliva (Isolabs), da zna prisluhniti najkrhkejšim bilkam in bitjem (Radio drugega), poučuje, kako organizirati kulturne prireditve brez odpadkov (Ni časa za proč), si prizadeva za lokalno pridelano hrano (Knjižnica semen, Laboratorij za prihodnost hrane), a tudi tako, da najizvirnejšim sadnim sortam posveča čudovite knjige, razstave in filme (Atlas pozabljenih sadovnjakov, Sadje sonca).

A tu je še »peti element«, ki so ga poimenovali Cinecitta in ga boste v toplih poletnih večerih prepoznali na filmskih platnih, kjer se rada zgodi tista magija tkanja pogledov. Takrat boste vedeli, da ste prešli mejo. In šele takrat boste zaznali, zakaj je evropska prestolnica kulture resnično brezmejna.

Avtor: Jernej Humar

32. SMUČARSKI TEK DIPLOMATOV, POLITIKOV IN GOSPODARSTVENIKOV

Letos je 25. januarja na Pokljuki potekal že 32. smučarski tek diplomatov, politikov in gospodarstvenikov. Tokrat se je prvič odvijal v sodelovanju z agencijo SPIRIT Slovenija, s katero je Direktorat za gospodarsko in javno diplomacijo pripravil vsebinsko bogato okroglo mizo »Slovenska inovativnost v očeh tujih investitorjev: Kako prepoznati in unovčiti znanje, kreativnost in inovacije«.

Pogovore je usmerjala vodja Sektorja za kulturno in znanstveno diplomacijo MZEZ mag. Nataša Kos. Na okrogli mizi so predstavniki države in gospodarstva soočili mnenja o tem, kako tuji dojemajo slovensko inovativnost, raziskali pomen sodelovanja med gospodarstvom, akademsko sfero in politiko ter razpravljali, kako lahko Slovenija izkoristi svoje prednosti na področju znanja, ustvarjalnosti in inovacij za privabljanje tujih naložb. A to je bila le uvertura v čudovit zimski dan, ko so se v tekaške smučine na Pokljuki spustili domači in tuji diplomati, politiki in gospodarstveniki.

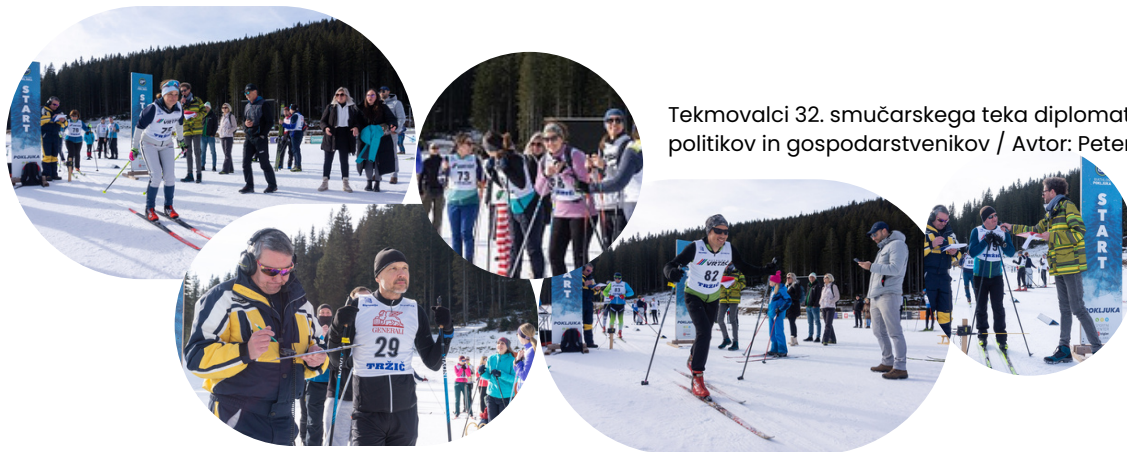
Pokljuka 2025
Avtor: Peter Markič

Začetki tega športno-družabnega dogodka segajo v obdobje nastajanja samostojne slovenske države, zamisel zanjo pa se je porodila dr. Avgustu Mencingerju iz Radovljice, ki je bil član prve demokratično izvoljene slovenske skupščine in član odbora za zdravstvo ter dolgoletni zdravnik slovenskih športnih ekip, med drugim tudi smučarskih tekaških reprezentanc. Po spremljanju vsakodnevnega dogajanja v parlamentu je menil, da bi bilo treba različne odločevalce kdaj pa kdaj odpeljati iz Ljubljane in jim omogočiti, da bi se zdravo razgibali ter imeli dovolj časa za sproščen pogovor in druženje. Pobudo je podprl takratni predsednik vlade Lojze Peterle in tako se je prvi smučarski tek odvil januarja 1992, ko so ga pomagali izvesti člani smučarskega kluba v Ratečah in novinar Tone Fornezzi – Tof.

Že naslednje leto se je dogodek organizacijsko in tudi vsebinsko okrepil, iz Rateč se je pod organizacijsko taktirko Vinka Grašiča, očeta slovenske olimpijke Andreje Grašič, preselil na Pokljuko. Osemnajst let se je družabni del tega vsakoletnega srečanja odvijal v prostorih vojašnice na Pokljuki, od leta 2010 dalje, ko se je Pokljuka razvila v enega najlepših biatlonskih centrov na svetu, pa so se vsi dogodki odvijali v Športnem centru Pokljuka.

V tem času se je smučarski tek politikov razvil v tradicionalni smučarski tek diplomatov, politikov in gospodarstvenikov, na katerem so se v dobrih treh desetletjih v smučinah merili predsedniki in ministri, veleposlaniki in drugi diplomati, številni gospodarstveniki in druge javne osebnosti: od prvega nemškega veleposlanika v Sloveniji Güntherja Seiberta ali že kar legendarnega predstavnika EU v Sloveniji, veleposlanika Erwana Fouéréja, ki se je v Slovenijo vračal tudi, ko je prevzel vodenje Delegacije EU v Makedoniji, do predsednikov Državnega zbora in članov slovenskih vlad od osamosvojitve pa vse do danes. V vseh teh letih je prireditelj odpadla le leta 2021 – zaradi pandemije koronavirusa, sicer pa je bila izvedena v vseh vremenskih pogojih, tudi v dežju, sneženju ali hudem mrazu.

Letos je v čudovitem zimskem vremenu na petkilometrski progi nastopilo 79 tekmovalcev v različnih kategorijah. Tekmovali so predstavniki devetih veleposlaništev tujih držav v Republiki Sloveniji, predstavniki MZEZ in nekaterih drugih slovenskih ministrstev, slovenski obrambni minister Borut Sajovic in lepo število gospodarstvenikov.

Tekmovalci 32. smučarskega teka diplomatov, politikov in gospodarstvenikov / Avtor: Peter Markič

Ministrica Tanja Fajon je v pozdravnem nagovoru udeležencem med drugim poudarila pomen tovrstnih srečanj za krepitev dialoga in sodelovanja. Posebej se je razveselila tudi izvrstnih rezultatov slovenskih diplomatk in diplomatov, še zlasti zmage veleposlanice Simone Leskovar in tretjega mesta pooblaščenega ministra Marka Vrevca, ki sta tekmovala v kategoriji nad 50 let.

Veselimo se že Pokljuke 2026 in vabimo k sodelovanju!

Ministra Tanja Fajon in Borut Sajovic z udeleženci tekmovanja
Avtor: Peter Markič

SLOVENSKA DIPLOMACIJA JE SODELOVALA V POSTOPKU IZDAJE SVETOVALNEGA MNENJA MEDDRŽAVNEGA SODIŠČA V HAAGU PRI UGOTAVLJANJU ODGOVORNOSTI DRŽAV ZA PODNEBNE SPREMEMBE

Meddržavno sodišče v Haagu (ICJ) lahko skladno s 65. členom statuta sodišča na zaprosilo Generalne skupščine izda svetovalno mnenje. Svetovalna mnenja sicer nimajo zavezujočega pravnega učinka, a imajo izjemno velik pomen v odnosih med državami.

Generalna skupščina je 29. marca 2023 z resolucijo Generalne skupščine OZN št. 77/276 zaprosila ICJ za svetovalno mnenje o odgovornosti držav za podnebne spremembe. Senat 15 sodnikov ICJ bo v tem postopku moral odgovoriti na dve ključni vprašanji. Prvo se nanaša na to, kakšne pravne obveznosti imajo države na področju preprečevanja podnebnih sprememb, drugo pa na pravne posledice za države, katerih izpusti povzročajo škodo državam v razvoju.

V postopek izdaje svetovalnega mnenja se je vključilo 98 držav in 12 mednarodnih organizacij, kar je največ sodelujočih na ustni obravnavi v zgodovini sodišča. V postopku je sodelovala tudi Slovenija, katere delegacijo so sestavljali generalni direktor za mednarodno pravo in zaščito interesov dr. Marko Rakovec kot agent ter pravna zastopnika prof. dr. Vasilka Sancin in dr. Daniel Müller. Gre za tretji primer sodelovanja Slovenije v postopku izdaje svetovalnega mnenja ICJ; pred tem je že sodelovala v postopku pravne veljavnosti deklaracije o neodvisnosti Kosova in v postopku pravne odgovornosti Izraela za politike in prakse na okupiranem palestinskem ozemlju. Slovenija sicer pred ICJ kot država intervenientka sodeluje v postopkih tožbe Ukrajine proti Ruski federaciji zaradi lažne obtožbe glede genocida in v postopku tožbe Gambije proti Mjanmaru zaradi povzročitve genocida nad Rohingami. Slovenija se tako uvršča v krog držav, ki aktivno delujejo na področju mednarodnega prava in se vključujejo v aktualne postopke pred mednarodnimi sodišči.

V tokratnem postopku izdaje svetovalnega mnenja o odgovornosti držav za podnebne spremembe je Slovenija predstavila svoje stališče, da je pravica do zdravega, čistega in trajnostnega okolja bistvena za uresničevanje drugih človekovih pravic, med drugimi tudi pravice do življenja in pravice do zdravja. Poudarila je tudi pomen dolžne skrbnosti pri odzivanju na podnebne spremembe in mednarodnega sodelovanja pri nujno potrebnih ukrepih.

Slovenska diplomacija namreč v mednarodni skupnosti že vrsto let zagovarja obstoj človekove pravice do čistega, zdravega in trajnostnega okolja. Na pobudo Slovenije in podobno mislečih držav (Kostarika, Maroko, Maldivi in Švica) je bila ta človekova pravica leta 2021 potrjena z resolucijo Sveta OZN za človekove pravice in leta 2022 še z resolucijo Generalne skupščine OZN. Slovenija je zato v svoji predstavitvi pred sodiščem poudarila pomen reševanja podnebnih sprememb tudi z vidika zaščite posameznikov, ki jim je treba zagotoviti to človekovo pravico. To od držav terja aktivno ukrepanje s preventivnimi in drugimi ukrepi, da omogočijo posamezniku polno uživanje vseh njegovih človekovih pravic, vključno s pravico do čistega, zdravega in trajnostnega okolja.

Po mnenju Slovenije so države dolžne okrepiti medsebojno sodelovanje za bolj učinkovito odpravljanje vzrokov in posledic podnebnih sprememb. Podnebna kriza kot globalni pojav je tudi kriza človekovih pravic, ki zadeva celotno človeštvo in terja celovit pristop k reševanju brez sklicevanja na izredne razmere, ki bi opravičevale iskanje *ad hoc* rešitev z derogacijo človekovih pravic. Brez sodelovanja v okviru mednarodne skupnosti ni možno doseči zadovoljivih rešitev.

Z vidika zaščite posameznika niso bistvene meje med državami, pomembno je, da vsaka država izvaja dolžno skrbnost in sledi skupnim prizadevanjem za zmanjšanje škodljivih vplivov na okolje. Slovenija svoje aktivnosti že zdaj usmerja v oblikovanje zavezništev držav za skupno ukrepanje in na njeno pobudo je bilo nedavno ustanovljeno Globalno zavezništvo za zaščito vode v oboroženih spopadih.

Slovenija je poudarila tudi svojo zavezanost odpravljanju vzrokov in posledic podnebnih sprememb, kar je v svojem nagovoru v Generalni skupščini OZN septembra letos poudaril predsednik vlade dr. Golob in o čemer so podrobno spregovorili tudi na posvetu slovenskih strokovnjakov in odločevalcev na forumu o pravici do zdravega življenjskega okolja, ki ga je 30. septembra 2024 organizirala predsednica republike Pirc Musar.

Po predložitvi pisnih stališč držav je med 2. in 13. decembrom 2024 potekala ustna obravnava, kjer smo države in mednarodne organizacije lahko še dopolnile svoja pisna stališča in se odzvale na prispevke drugih držav in organizacij. Pred sodiščem se je tako predstavilo več kot 100 govorcev – vse od diplomatov svetovnih gospodarskih velesil do predstavnikov majhnih otoških držav. Ob tem so se znova pokazala močna razhajanja med najbolj razvitimi državami in tistimi, ki so najbolj ranljive zaradi posledic podnebnih sprememb. Te so prepričane, da trenutni mednarodni pravni okvir, ki ga predstavlja okvirna konvencija OZN o spremembi podnebja (UNFCCC), ne zadostuje za ublažitev uničujočih posledic podnebnih sprememb.

Prav zaradi tega je bil kot pomemben prepoznan prispevek Slovenije, ki je zagovarjala obstoj človekove pravice do zdravega, čistega in trajnostnega okolja ter posledično odgovornosti držav, da okrepijo prizadevanja za zmanjšanje škodljivih vplivov na okolje.

Sodišče bo svetovalno mnenje predvidoma izdalo letos in s tem postavilo pravni okvir za ukrepanje na področju vplivanja na podnebne spremembe. V primeru prepoznanja človekove pravice do zdravega, čistega in trajnostnega okolja bodo imeli posamezniki tudi večje možnosti, da od držav zahtevajo ustrezno ukrepanje. Koristno bo, če bo sodišče natančneje opredelilo obveznosti držav, ki izhajajo iz varovanja te človekove pravice – po mnenju Slovenije sta to nedvomno okrepljeno sodelovanje držav pri zmanjševanju negativnih vplivov na podnebje in tudi aktivno prizadevanje držav za njihovo zmanjšanje.

Meddržavno sodišče v Haagu / Avtor: ICJ

TUDI KONZULARNO DELO JE DEL ZUNANJE POLITIKE

Razmišljata: Mateja Blaj in mag. Viki Mlakar

Delo tistih, ki opravljamo konzularne storitve za slovenske in tuje državljane, se sicer razlikuje od dela drugih diplomatov, kljub temu pa je izredno pomemben steber slovenske zunanje politike. Tisti steber, ki je poleg dela najvišjih državnikov na področju zunanjih zadev, obraz zunanjega ministrstva. Vprašajte veleposlanike. Slaba konzularna storitev oz. pritožbe državljanov lahko vodjem diplomatsko-konzularnih predstavništev (DKP) povzročijo ravno toliko težav kot napake pri finančnem poslovanju ali kakšen drug *faux pas*. Zato je pomembno, da to delo opravljamo ljudje, ki nam je mar – za soljudi in za našo državo.

Konzularno delo je specifično delo, ki ga preprosto moraš imeti rad. Za to, da pripraviš potni list in sprejmeš vlogo za osebno izkaznico ali pomagaš pri vpisu v slovensko državljanstvo, opraviš razgovor s tujcem, ki želi priti v našo državo, ali natisneš vizum, pa je potrebno tudi ogromno znanja, zelo specifičnega, zelo obširnega. Od upravljanja naprav za zajem prstnih odtisov, uporabe orodij in sistemov, kot sta matični register osebnih izkaznic ali Vizis, do poznavanja upravnih in drugih administrativnih postopkov – in veliko, kot bi rekel nekdanji vodja Konzularnega sektorja Andrej Šter, zdrave kmečke pameti (ZKP).

Pri »konzulari«, kot jo žargonsko imenujemo, brez veselja do dela z ljudmi in empatije preprosto ne gre. Sposobnost živeti se v specifične okoliščine priprtega državljana in v njegove stiske ali v stanje svojcev preminulega ali hospitaliziranega državljana v tujini, prepoznati namere tujca, ki želi vstopiti v našo državo ali je celo žrtev trgovine z ljudmi, in odreagirati profesionalno, pietetno in učinkovito, je obrt in umetnost – tako kot diplomacija sama, ki temelji na dobrih mentorjih in mnogih izkušnjah.

In če pogledamo podrobneje, konzularno delo v sebi nosi srž diplomacije: delo z ljudmi in mreženje, prepoznavanje in ocenjevanje karakterja sogovornika, iskanje rešitev v različnih okoliščinah, tudi stresnih in pod pritiskom, pridobivanje kontaktov in informacij, pogajanja in zaščito slovenskih interesov.

Srečanja diplomatov konzulov v okviru diplomatskih funkcij na uradnih sestankih ali pa na bolj neformalnih diplomatskih sprejemih v tujini, še posebej v zahtevnih okoljih, so vedno priložnost za krepitev medsebojnih odnosov, izmenjavo izkušenj in koristnih informacij, včasih pa so zgolj čas za sproščeno druženje s kolegicami in kolegi iz drugih držav.

Nenazadnje konzularno delo spodbuja tudi celotno ministrstvo in diplomatsko mrežo k uporabi sodobnih orodij. Sodobni »konzularci« smo ponosni pionirji pri uporabi prenosne tablice za zajem prstnih odtisov in različnih sistemov, ki jih uporabljamo znotraj aplikacije Lotus Notes ali samostojno, sodobnejše tehnologije (uporaba e-matičnih registrov) ter zagovarjanja novih konceptov in pristopov v ministrstvu (center za krizno upravljanje v nastajanju, sodobne aplikacije za podajanje konzularnih informacij in informacij ob kriznih situacijah, SMS-obveščanje).

Naslednji mejnik, ki ga želimo doseči pri konzularnem delovanju in se ga tudi veselimo, je uporaba umetne inteligence za podporo pri našem delu. Seveda pa še vedno radi pritisnemo na papir kakšen pečat in se podpisemo pod listine, ki jih overimo.

Konkretni primeri, ki jih vodimo v Konzularnem sektorju ali v naših veleposlaništvih, bi lahko polnili knjige – med njimi so tako žalostne zgodbe kot komične anekdote. Včasih so tudi podlaga za poseben konzularni humor, ki kot tlačni ventili uravnava naš stres – in tega v naši službi ni malo. Nenazadnje gre za delo s konkretnimi primeri in ljudmi – in to v občutljivih in stvarnih okoliščinah, neposredno pred našimi očmi. Od konzula pričakujejo rešitev in pomoč. O najboljših rešitvah premišljujemo tudi po končanem delovniku, tudi v soboto in nedeljo. Zgodbe tako ali drugače ostanejo z nami.

Tudi pri našem izobraževanju je glavno vodilo, da vedno skušamo pomagati. Poleg osnovnega znanja imamo diplomati konzuli vtisnjeno v spomin, da iščemo rešitve in ne obupamo, tudi če se moramo pri tem večkrat obrniti na tuje pristojne organe in kar nekajkrat prehoditi isto pot. Izkušnje naših kolegov nikogar ne pustijo hladnega: pomoč pri zdravstveni evakuaciji iz Gaze, iskanje leta za evakuacijo v vojnih razmerah, pomoč pri prenosu posmrtnih ostankov drage osebe iz Afrike v času najstrožje kovidne karantene, pogovori z žrtvami trgovine z ljudmi (npr. »plesalkami« iz Dominikanske republike ali Ukrajine) ali z žensko in njenim otrokom, ki sta žrtvi nasilja partnerja v tujini. Včasih so primeri kombinacija duševne bolezni in pripora, lahko tudi na drugem koncu sveta, npr. na jugu Indije.

Pomembna funkcija Konzularnega sektorja, ki je včasih manj opazna, vendar pa ključna za delovanje konzularne mreže in ministrstva, je naša aktivnost na področju usposabljanja in izobraževanja. Čeprav nismo poklicni predavatelji, je skoraj vsak od nas aktivno vključen v prenos konzularnega znanja in izkušenj na nove rodove diplomatov. Vsaj dvakrat letno izvedemo izobraževanje za pridobitev konzularnega izpita, dodatno pa tudi predavanja v okviru izobraževanj za pridobitev diplomatskega in višjega diplomatskega izpita. K temu dodajmo, da so sodelavci na konzularnem sektorju vpeti tudi v redna izobraževanja, ki v manjšem obsegu potekajo skozi vse leto (regionalni konzularni posveti), jeseni pa dosežejo največji razpon ob izvedbi letnega konzularnega posveta, na katerem gostimo vse slovenske konzule, ki delajo v naši diplomatsko-konzularni mreži.

Kljub zanimivim zgodbam pa konzuli raje delujemo iz ozadja, tako rekoč anonimno, saj je tako veliko lažje. Seveda gre za zanimive primere, a vseeno se je treba zavedati, da so to tudi osebne zgodbe in tragedije, ki ne sodijo na prvo stran medijev, nenazadnje tudi zaradi varovanja osebnih podatkov vpletenih ljudi.

Delo v času kovidne krize je bilo še posebej obremenjujoče za vse, ki smo ljudem pomagali prečkati meje in organizirali evakuacije. Konzuli so bili dostopni ves čas in ministrstvo je vzpostavilo klicni center. Veliko dobrih praks, ki jim skušamo slediti še sedaj, se je rodilo ravno takrat.

Zaradi takšnih preizkušenj smo »konzularci« del tesno prepletene družine; da smo po naravi družabni in da se radi družimo v ministrstvu ni skrivnost. Vezi, ki se razvijejo v takšnih razmerah, ostajajo za vedno, tudi če sodelavci po tem ne opravljajo več konzularnega dela in se posvetijo drugim diplomatskim nalogam. Hvaležnost trdni in povezani matični celici – za nas je to Konzularni sektor, ki usmerja in podpira delo diplomatske mreže – ostaja vse življenje.

Konzularni sektor se je v zadnjih letih spreminjal tudi z vidika organizacije in dela. Hitro se je bilo treba prilagoditi novim izzivom in spremembam tako doma kot v svetu. Omenili smo že nove tehnologije, ki jih »konzularci« vedno poskušamo čim bolj optimalno vpeljati v naše delo. O tem pričajo številni projekti, ki jih s sodelavci v sektorju, poleg rednega dela, vodimo in usmerjamo. Pri tem tudi skrbimo, da se zanje učinkovito črpajo finančna sredstva iz EU.

Potrebne pa so bile tudi strukturne spremembe pri izvajanju konzularnih aktivnosti. Dve leti je minilo, odkar smo na podlagi številnih izkušenj, tako lastnih (predvsem iz časa pandemije covid-19) kot tudi tujih, v okviru Konzularnega sektorja formalno ustanovili oddelek, ki se posveča izključno odzivanju na konzularne krize v tujini. Rezultati našega dela na tem področju so bili hitro opaženi znotraj ministrstva in v javnosti. Izjemno pozitivni odzivi, ki jih prejemamo z obeh strani nam dajejo še večji zagon za delo in pomoč slovenskim državljanom, ki se v tujini znajdejo v težavah zaradi naravnih nesreč in dogodkov (potresi, poplave, požari) ali zaradi človekovih dejanj (vojni spopadi, terorizem). Pri tem se lahko končno ponosno in povsem enakovredno postavimo ob bok tovrstnim precej večjim in bolje podprtim službam drugih zunanjih ministrstev v Evropi in po svetu.

Seveda je dobro poskrbljeno tudi za druge vidike našega konzularnega dela, ki poleg nudenja nujne konzularne pomoči vključuje še druge aktivnosti. Te so na prvi pogled bolj skrite, a nič manj nujne, še več, za slovenskega državljana v tujini so pravzaprav življenjskega pomena: vpisi rojstev in porok, obvestila o smrti, izdelava osebnih dokumentov in druge matični postopki. Brez teh storitev bi bili dolgotrajnejše bivanje, delo ali študij v tujini močno oteženi.

In ne pozabimo, delo s strankami ni omejeno zgolj na sodelavce v tujini, v veliki meri ga opravljamo tudi v centrali: Konzularni sektor izvaja vse potrebne postopke za nadoveritev domačih in tujih listin – v zadnjem obdobju opažamo veliko povečanje števila strank, ki se oglasio na okencu na Šubičevi ul. 10. K temu moramo dodati tudi obravnavo in odgovarjanje na številna vprašanja ljudi, ki nam pišejo ali pa kličejo prav v naš sektor.

Njihova vprašanja se nanašajo na različna področja konzularnega delovanja, v največji meri pa so povezana z izvajanjem vizumskih obveznosti in statusom tujcev v Sloveniji. Konzularni sektor (in z njim ministrstvo) je na državni ravni organ, ki je pristojen za izvajanje vizumske politike. Ta je skupna, schengenska, in v tem pogledu so naši sodelavci tako na veleposlaništvih kot v vizumskem oddelku odgovorni za izvajanje postopkov v skladu s pravili in zakonodajo, ki je naša skupna, evropska. Ravno pri tem smo včasih tarča neupravičenih očitkov, da smo preveč togi in nerazumevajoči do strank, zlasti pri izvajanju vizumskih postopkov. Naš odgovor je vedno načelen: ko sprejemamo določitve na tem področju, jih ne sprejemamo le za Slovenijo, temveč tudi v imenu drugih članic schengenskega območja. Zato se dogovorjenih pravil držimo tudi mi.

Včasih nas žalosti, da ima naše delo nemalokrat prizvok drugorazrednosti, kar je sicer daleč od resnice. Prav tako je zaskrbljujoče, da za naše delovno področje preprosto ni interesa. Večja in okrepljena konzularna mreža ter sodobne rešitve bi pripomogle k razbremenitvi posameznikov, ki so dejansko stalno dosegljivi. Človeški viri so izrednega pomena. Tako kot povsod je tudi pri nas rezultat dela na koncu odvisen od motiviranega, dobro usposobljenega in ne čezmerno obremenjenega uslužbenca. Konzularno delo je, kot ste lahko prebrali, zaradi dela s strankami, državljani, ljudmi in soočanja z njihovimi problemi še posebej obremenjujoče. Zato moramo storiti vse, da se zagotovi pogoje, še posebej v tujini, ki bodo v največji možni meri vzpostavili primerno delovno okolje ter olajšali in razbremenili delovne procese. Le tako bomo uspešni pri privabljanju novih kolegov tudi v konzularno delo, ki je, kot rečeno, težko, a marsikdaj tudi neizmerno izpolnjujoče.

Tako kot je minister zadovoljen, ko podpiše mednarodni sporazum, tako je konzul zadovoljen, ko vroči izdelan potni list za vrnitev ali pomaga evakuirati državljane v domovino. In ob koncu dneva delo z ljudmi in »Hvala za vašo pomoč!« pomenita veliko več kot vsi nazivi.

2. KONKLAVE – PRIHODNOST EVROPE

Ekipa Blejskega strateškega foruma je med 17. in 19. januarjem 2025 sodelovala na drugi konferenci Conclave, ki je pod okriljem mislišča EuropaNova potekala v Bruslju. Pri pripravi te konference, ki združuje oblikovalce politik in strokovnjake za pripravo konkretnih priporočil za izvajanje prednostnih nalog EU in Evropske komisije do leta 2040, je partner mislišča BSF.

Na tokratni konferenci so sodelujoči, med katerimi sta bila posebna gosta Antonio Costa, predsednik Evropskega sveta, in Mark Rutte, generalni sekretar Nata, govorili o vprašanju geopolitike, vključno z varnostjo in obrambo, o znanosti in tehnologiji kot ključnih gonilnih konkurenčnosti ter o vodenju in financiranju prizadevanj EU. V posebni razpravi, ki jo je moderiral Peter Grk, generalni sekretar BSF, je Alexander De Croo, takratni premier Belgije, spregovoril o izzivih EU po izvolitvi nove ameriške administracije in o prihodnosti Evrope.

GS BSF Peter Grk, Conclave 2025

Razpravljavci na konferenci so se strinjali o pomenu trdnosti čezatlantskih odnosov, ki bodo s transakcijskim pristopom novega predsednika ZDA pod pritiskom. Na udaru bo enotnost zaveznitva, ki ga bo predsednik Trump drobil s skeptičnim pristopom do multilateralizma, naraščajočim protekcionizmom in naklonjenostjo bilateralnemu povezovanju.

Prihodnost evroatlantskega partnerstva bo pred velikimi izzivi glede poenotenja interesov, delitve bremen in ohranjanja gospodarskega sodelovanja. Prihodnost evropske obrambe in varnosti bo morala postati bolj robustna in integrirana. Ključne bodo spremembe na področju oboroženih sil in obrambne industrije, vključno z zagotavljanjem večje evropske avtonomije in sodelovanja pri inovacijah, ki bodo spodbujale evropsko konkurenčnost, gospodarsko rast in naložbe v odpornost. Pomembno bo zagotoviti boljšo varnost in zaščito zunanjih meja pred nezakonitimi migracijami.

Govora je bilo o pomenu multilateralizma in novih partnerstvih EU z razvijajočimi se državami in skupinami držav (BRICS itd.). Izpostavljena je bila potreba po reformah mednarodnih organizacij, ki so nujne za večjo učinkovitost njihovega delovanja v spremenjenem geostrateškem okolju.

Evropa se sooča z velikim izzivom pri ohranjanju globalne konkurenčnosti, še posebej v odnosu do ZDA in Kitajske. Če na ta vprašanja ne bo ustrezno odgovorila, bo njeno nazadovanje na gospodarskem, znanstvenem in tehnološkem področju dolgoročno vplivalo na njeno družbeno stabilnost in politično povezanost.

Slišati je bilo tudi opozorilo na zaostanek pri digitalnem razvoju, ki terja takojšnjo in celovito evropsko strategijo za poenotenje industrijske politike ter uskladitev finančnih zmožnosti in modelov vladovanja. Izrečen je bil poziv k prednostnemu vlaganju v raziskave in razvoj ter industrijsko politiko nove generacije, ki se hkrati ukvarja z ekološkimi in digitalnimi preobrazbami ter njihovimi širšimi družbenimi posledicami.

Treba je okrepiti dobavne verige, razširiti program Obzorje Evropa (*Horizon Europe*) in izboljšati dostop do kapitalskih naložb. Treba bo poenostaviti predpise, krepiti interdisciplinarne raziskave, globalna raziskovalna partnerstva in zaključiti oblikovanje enotnega kapitalskega trga. Nujen je razmislek o oblikovanju Evropskega državnega sklada ali sklada za konkurenčnost.

V razpravi o financiranju prizadevanj EU in o izzivih vodenja je bila poudarjena potreba po večji odgovornosti EU pri opredelitvi prednostnih nalog in njihovem financiranju. Povečanje finančnih zmogljivosti EU ni zgolj vprašanje politične integracije, temveč tudi stabilnosti in odpornosti držav – ob številnih gospodarskih krizah in šokih, ki prispevajo k zaskrbljujoče visokim ravnem dolgov v nekaterih državah članicah. Za financiranje svojih načrtov mora EU poenostaviti strukturo proračuna, ga bistveno povečati in uskladiti porabo s strateškimi cilji.

Glede vodenja in izgube zaupanja je bilo opozorjeno na potrebo po razpravi o pomanjkanju demokratičnega dialoga med ljudmi in na polarizacijo, h kateri do določene mere prispevajo tudi družbena omrežja in orodja umetne inteligence. Poudarek mora biti na ponovni opredelitvi evropskega bistva in dialoga, ki bo spodbujal upanje in enotnost ter zagotavljal vizijo, ki bo državljanom vzbujala občutek optimizma, ki presega gospodarskih uspeh.

POL STOLETJA OSIMSKIH SPORAZUMOV

V diplomatski zgodovini Jugoslavije in s tem tudi današnje Slovenije, predstavljajo Osimski sporazumi iz leta 1975 enega ključnih diplomatskih in političnih dosežkov ter model, kako voditi diplomatska pogajanja. Sporazumi so bili podpisani v italijanskem mestecu Osimo novembra 1975, ratificirani pa dve leti pozneje.

Podpis Osimskih sporazumov, Osimo, 10. november 1975
Avtor: neznan

Z njimi je bila določena meddržavna meja, s čimer je bila odpravljena rapalska meja iz leta 1920. Slovenija je tako po mednarodnem priznanju januarja 1992 na podlagi načela nasledstva po nekdanji državi s tem že imela potrjeno zahodno mejo. Za nadaljnji razvoj slovensko-italijanskih odnosov je to bilo ključnega pomena.

Od konca druge svetovne vojne oz. od Pariške mirovne pogodbe leta 1947 pa vse do sklenitve sporazumov je bilo to eno večjih odprtih mednarodnih vprašanj, s katerim se je redno ukvarjal Varnostni svet Organizacije združenih narodov.

Za zvezo Nato je območje ob meji predstavljajo potencialno žarišče medblokovskega konflikta. V središču sta bila status mesta Trst in vprašanje cone A, ki je z Londonskim memorandumom iz leta 1954 administrativno pripadla Italiji, medtem ko je cona B administrativno pripadla Jugoslaviji.

Pogajanja so od leta 1973 v tajnosti potekala na gradu Strmol, uradno je šlo za krepitev gospodarskega sodelovanja med državama – s tem so zaradi velike politične občutljivosti prikriili njihov dejanski namen. Glavni jugoslovanski pogajalec je bil Boris Šnuderl.

Pogajanja so bila velika šola za slovenske diplomate, pa tudi priložnost, da se uporabi in pokaže že pridobljeno znanje.

LITTLE DIPLOMATS – POBUDA KONZULATA REPUBLIKE SLOVENIJE V ŠANGHAJU

Little Diplomats je dogodek, ki otrokom v Šanghaju, enem ključnih gospodarskih središč sveta, približuje diplomacijo in večkulturnost ter jim širi obzorja na različnih področjih. Projekt je nastal na pobudo Konzulata Republike Slovenije v Šanghaju (KSH), izveden pa je bil skupaj z lokalnima partnerjema *China Central Television High School Student Channel* in *De Yi Shuangxin* v okviru programa *International Cultural Exchange 2025*.

Kitajski otroci ob predstavitvi in osebni interakciji s predstavniki konzulatov različnih držav ter z raznovrstnimi dejavnostmi spoznavajo tuje države, njihovo kulturo, zgodovino, znamenitosti, naravne danosti in tradicije.

Dogodek, na katerem smo predstavljali Slovenijo, je v predavalnico šanghajske univerze Džjaotong privabil kar 78 otrok, starih od 6 do 14 let. V multimedijški predstavitvi, pri kateri je sodelovala celotna ekipa konzulata, smo prikazali slovensko kulturo, tradicijo in zgodovino. V drugem delu dogodka so se otroci postavili v vlogo mladih novinarjev in z navdušenjem postavljali vprašanja o vsem, kar jih je zanimalo o Sloveniji.

V nadaljevanju so s svojimi umetniškimi predstavami in spretnostmi predstavili še lepoto kitajske kulture. Otroci se ob projektu poleg spoznavanja Slovenije urijo tudi v veščini javnega nastopanja in sodelovanja v večkulturnem okolju.

Udeleženec dogodka *Little Diplomats*
Avtor: GK Šanghaj

Vodja konzulata Mira Lesjak s soorganizatorji in mladimi udeleženci dogodka / Avtor: GK Šanghaj

Naslednji dogodek, ki ga na KSH pripravljamo v okviru projekta *International Cultural Exchange 2025*, je delavnica slovenskega pianista, producenta in skladatelja Tineta Grgureviča (Bowrain) za kitajske otroke. Dogodek nadgrajuje prvi projekt, saj združuje spoznavanje slovenske identitete s področjem kulture in umetnosti.

ZADNJA STRAN

MALO NAZAJ IN MALO NAPREJ

USPEŠNO OPRAVLJENO

- 25. januar: smučarski tek diplomatov, politikov in gospodarstvenikov, Pokljuka
- 8. februar: odprtje Evropske prestolnice kulture GO! 2025 (Nova Gorica in Gorica)
- 20. februar: predstavitev projekta strateškega predvidevanja MZEZ na Fakulteti za družbene vede
- 11. marec: uradno odprtje Veleposlaništva Republike Slovenije v Manili

PRIPRAVLJAMO SE NA

- 20. maj – svetovni dan čebel
- 22. maj – dan slovenske diplomacije
- 29. in 30. maj: Dan Afrike

MISEL ZA KONEC

»Če človek ne ve, v katero pristanišče pluje, noben veter ni ugoden.«

Diplomatski zvezek je informativno glasilo o diplomaciji, mednarodnih odnosih in globalnih dogajanjih. Izdan je le v elektronski obliki. Izhaja šestkrat letno (na 2 meseca).

Vsebina ni nujno odraz uradnih stališč Ministrstva za zunanje in evropske zadeve.

UREDNIKA: veleposlanica Sabina Stadler Repnik; NAMESTNICA UREDNICE: Marjana Prvinšek Bokal
TAJNICA UREDNIŠTVA: Klementina Goličnik
LEKTORIRANJE: Nanika Holz

NASLOV UREDNIŠTVA: MZEZ, Služba za strateške študije in analize
Grad Jable, Grajska 1, Loka pri Mengšu, 1234 Mengeš
Tel. 01 478 67 20, e-naslov: zan.mzez@gov.si
Izdaja: marec 2025, ISSN 33023-9036

